

ČESKÁ REPUBLIKA

ROZSUDEK

JMÉNEM REPUBLIKY

Nejvyšší správní soud rozhodl v senátu složeném z předsedkyně JUDr. Miluše Doškové a soudců Mgr. Evy Šonkové a JUDr. Karla Šimky v právní věci žalobce: **P. Č.**, proti žalovanému: **Ministerstvo spravedlnosti**, se sídlem Vyšehradská 424/16, Praha 2, o žalobách na ochranu před nezákonným zásahem žalovaného a na ochranu proti nečinnosti žalovaného, o kasační stížnosti žalobce proti usnesení Městského soudu v Praze ze dne 13. 1. 2016, č. j. 8 A 56/2015 – 22,

t a k t o :

- I. Kasační stížnost **s e z a m í t á .**
- II. Žalobce **n e m á** právo na náhradu nákladů řízení o kasační stížnosti.
- III. Žalovanému **s e** náhrada nákladů řízení o kasační stížnosti **n e p ř i z n á v á .**

O d ů v o d n ě n í :

[1] Žalobami ze dne 21. 3. 2015 podanými u Městského soudu v Praze (dále jen „městský soud“) se žalobce (dále jen „stěžovatel“) domáhal ochrany proti nečinnosti a ochrany před nezákonným zásahem žalovaného. Městský soud stěžovatele usnesením ze dne 20. 10. 2015, č. j. 8 A 56/2015 – 18, vyzval k zaplacení soudního poplatku ve výši 2000 Kč za každý z podaných žalobních návrhů. Stěžovatel na tuto výzvu reagoval žádostí o osvobození od soudních poplatků, ke které přiložil *Prohlášení o osobních, majetkových a výdělkových poměrech pro osvobození od soudních poplatků*.

[2] Usnesením ze dne 13. 1. 2016, č. j. 8 A 56/2015 – 22 (dále jen „napadené usnesení“), městský soud stěžovatele osvobodil od soudních poplatků v rozsahu 85 %. Tento svůj postup odůvodnil odkazem na úmysl zákonodárce, který dal zákonem č. 303/2011 Sb.,

jímž byl s účinností od 1. 1. 2012 novelizován zákon č. 150/2002 Sb., soudní řád správní, ve znění pozdějších předpisů (dále jen „s. ř. s.“), zřetelně najevo, že soudy by měly účastníka řízení osvobodit od soudních poplatků pouze zčásti, a jen výjimečně, jsou-li pro to zvlášť závažné důvody, jej mohou osvobodit zcela. Městský soud se zabýval majetkovými poměry stěžovatele, které uvedl v *Prohlášení o osobních, majetkových a výdělkových poměrech pro osvobození od soudních poplatků* a doložil potvrzením úřadu práce z února 2014. Jediným příjmem stěžovatele byl příspěvek na živobytí ve výši 3410 Kč, stěžovatel byl invalidní ve třetím stupni a nedisponoval žádným významnějším majetkem. Neshledal však zvlášť závažné důvody pro úplné osvobození od soudních poplatků.

[3] Městský soud především zdůraznil regulační funkci soudních poplatků, které by měly zabraňovat podávání některých neuvážených či svévolných návrhů a vést účastníky řízení k odpovědnosti a vědomí o nákladech, které každý soudní spor vytváří. K tomu poznamenal, že stěžovatel u městského soudu vedl v době rozhodování 469 soudních sporů, přičemž pravidelně zahajoval spory, o nichž věděl, že nemohou být úspěšné, neboť soudy již ve skutkově identických situacích rozhodly v jeho neprospěch. V této souvislosti městský soud odkázal na rozsudek Nejvyššího správního soudu ze dne 3. 10. 2013, č. j. 3 As 52/2013 – 18 (všechna zde uvedená rozhodnutí Nejvyššího správního soudu jsou dostupná na www.nssoud.cz), ve kterém Nejvyšší správní soud k osobě stěžovatele podotkl, že jeho soudní spory „*nejdou takového charakteru, že by měly vztah k podstatným okolnostem stěžovatelovy životní sféry, netýkají se, a to ani nepřímo, jeho majetku, životních podmínek či jiných podobných záležitostí. Jde naopak o řízení vyvolaná stěžovatelovým zájmem o veřejné záležitosti a fungování veřejných institucí.*“ Z těchto důvodů městský soud považoval za nutné, aby stěžovatel nesl část odpovědnosti za náklady řízení. Částku 300 Kč odpovídající zhruba jedné sedmině částky stanovené zákonem nepovažoval vzhledem ke stěžovatelovu ročnímu příjmu ve výši 40 000 Kč za neúnosnou zátěž. Závěrem městský soud připomněl, že v případě úspěchu ve věci je žalobci zpravidla přiznávána náhrada nákladů řízení.

[4] Proti napadenému usnesení podal stěžovatel kasační stížnost. V ní namítal, že výrok napadeného usnesení nepřiznává osvobození od soudních poplatků zčásti ve smyslu § 36 odst. 3 s. ř. s., ale mění výši soudního poplatku, k čemuž nemá předseda senátu pravomoc, a jde tedy o projev libovůle. Dále uvedl, že městský soud chybně vyložil úmysl zákonodárce uvedený v zákoně č. 303/2011 Sb. Ustanovení § 36 odst. 3 s. ř. s. neopravňuje soudy určovat výši soudních poplatků v procentním rozsahu, kdyby tomu tak bylo, vyjádřil by to zákonodárce výslovně. Výrok napadeného usnesení je dle stěžovatele neurčitý a není z něj patrné, o jaké žádosti městský soud rozhodl. Dále stěžovatel brojil proti zmíněnému rozsudku č. j. 3 As 52/2013 – 18. Dle mínění stěžovatele ho městský soud označil za kverulanta, což považoval za „*intrikánské osočování*“, a odkázal na rozsudek Nejvyššího správního soudu ze dne 12. 8. 2010, č. j. 1 As 54/2010 – 29, dle kterého nelze neosvobození od soudních poplatků odůvodnit pouze nadměrným počtem soudních sporů vedených stěžovatelem. Městský soud stěžovateli zamlčel rozsudky sp. zn. 8 Ca 349/2009, sp. zn. 10 A 86/2010, sp. zn. 11 A 11/2012 a sp. zn. 7 As 74/2013. V závěru kasační stížnosti tvrdil, že je oprávněn polemizovat s aktem krajského soudu, a to i expresivně, a že není povinen sepsat kasační stížnost v právnickém jazyce.

[5] Žalovaný svého práva vyjádřit se ke kasační stížnosti nevyužil.

pokračování

[6] Nejvyšší správní soud se kasační stížností zabýval nejprve z hlediska splnění formálních náležitostí. Konstatoval, že stěžovatel je osobou oprávněnou k jejímu podání, neboť byl účastníkem řízení, z něhož napadené usnesení vzešlo (§ 102 s. ř. s.), a kasační stížnost byla podána včas (§ 106 odst. 2 s. ř. s.). Nejvyšší správní soud nepožadoval zaplacení soudního poplatku za kasační stížnost, jelikož povinnost zaplatit poplatek má stěžovatel jen tehdy, směřuje-li jeho kasační stížnost proti rozhodnutí krajského soudu o návrhu ve věci samé či o jiném návrhu, jehož podání je spojeno s poplatkovou povinností (viz usnesení rozšířeného senátu Nejvyššího správního soudu ze dne 9. 6. 2015, č. j. 1 As 196/2014 – 19, bod 27, publ. pod č. 3271/2015 Sb. NSS). Ze stejného důvodu se v nyní souzené věci neuplatní ani ustanovení § 105 odst. 2 s. ř. s. o povinném zastoupení advokátem (viz shora zmiňované usnesení rozšířeného senátu, konkrétně jeho bod 29).

[7] Nejvyšší správní soud poté posoudil důvodnost kasační stížnosti. Zkoumal přitom, zda napadené usnesení netrpí vadami, k nimž by musel přihlídnout z úřední povinnosti (§ 109 odst. 3 a 4 s. ř. s.).

[8] Předně je třeba přisvědčit městskému soudu, že východiskem rozhodování o žádosti o osvobození od soudních poplatků má být úmysl zákonodárce, který byl vzhledem k nyní posuzované právní otázce zřetelně vyjádřen zákonem č. 303/2011 Sb. a podle kterého mají správní soudy zásadně přiznávat osvobození od soudních poplatků pouze zčásti. Úplné osvobození od soudních poplatků je možné pouze výjimečně ze zvlášť závažných důvodů. Tento postup je v souladu i s dřívější judikaturou Nejvyššího správního soudu, podle které je *„žádoucí účastníka řízení osvobodit jen částečně, lze-li po něm spravedlivě požadovat, aby byl jen z určité části svoji poplatkovou povinnost splnil“* (usnesení rozšířeného senátu Nejvyššího správního soudu ze dne 27. 5. 2010, č. j. 1 As 70/2008 - 74, publ. pod č. 2099/2010 Sb. NSS).

[9] Dle ustálené judikatury Nejvyššího správního soudu *„v otázkách částečného osvobození od soudních poplatků bude již z povahy věci vždy přítomna jistá míra uvážení toho kterého předsedy senátu. Udrží-li se toto uvážení v zákonných mezích a bude odpovídat skutkovým okolnostem, nemůže být samo užití soudcovského uvážení důvodem pro zrušení přijatého usnesení o osvobození od soudních poplatků Nejvyšším správním soudem“* (např. rozsudky Nejvyššího správního soudu ze dne 15. 5. 2013, č. j. 6 As 75/2013 - 18, a ze dne 17. 2. 2016, č. j. 2 As 6/2016 – 18). Nejvyšší správní soud proto zkoumal, zda se uvážení městského soudu udrželo v zákonných mezích a zda odpovídalo skutkovým okolnostem.

[10] Součástí posouzení specifických okolností žádosti o osvobození od soudních poplatků a individuálních poměrů žalobce je také úvaha, zda žadatel neuplatňuje svá práva svévolně či šikanózním způsobem a dobrodiní osvobození od soudních poplatků nezneužívá k volnému a nijak neomezenému vedení soudních sporů (viz rozsudek Nejvyššího správního soudu ze dne 24. 3. 2010, č. j. 8 As 22/2010 - 91, potvrzený usnesením Ústavního soudu ze dne 20. 7. 2010, sp. zn. I. ÚS 1556/10). Stěžovateli je třeba dát za pravdu, že četnost jím vedených sporů sama o sobě ještě nemusí vypovídat o samoučelnosti jeho podání, ve spojení s dalšími okolnostmi týkajícími se dané věci však může být relevantním ukazatelem svědčícím v jeho neprospěch (viz rozsudek Nejvyššího správního soudu ze dne 12. 8. 2010, č. j. 1 As 54/2010 - 29). Takovou další okolností může

být specifický procesní postup stěžovatele, ze kterého se jeví, že mu ve skutečnosti nejde o rychlé a efektivní meritorní vyřešení jeho věci, ale právě o samotné vedení předmětného řízení. V neposlední řadě je třeba přihlídnout také k povaze vedených sporů, zda v případě pochybností o svévolném uplatňování práva mají takové spory vztah k podstatným okolnostem životní sféry žadatele o osvobození od soudního poplatku, či nikoli (rozsudek Nejvyššího správního soudu ze dne 26. 10. 2011, č. j. 7 As 101/2011 - 66, publ. pod č. 2601/2012 Sb. NSS).

[11] Každý soudní spor je tedy nutno posuzovat přísně individuálně (již zmiňované rozsudky Nejvyššího správního soudu č. j. 7 As 101/2011 - 66 a č. j. 1 As 54/2010 - 29), čemuž městský soud v napadeném usnesení zcela dostál. Na jednu stranu se podrobně zabýval tíživými majetkovými poměry stěžovatele, na druhou stranu však zohlednil povahu sporu a způsob, kterým jej stěžovatel vede. Městský soud naznal, že informace, které jsou předmětem soudního sporu, se nedotýkají podstatných okolností životní sféry stěžovatele, ale jsou požadovány na základě jeho zájmu o veřejné záležitosti a fungování veřejných institucí. V odůvodnění odkázal i na počet stěžovatelem vedených sporů, aniž by však šlo o mechanické zaškatulkování stěžovatele jako „kverulanta“, nýbrž zohlednění další z řady zvláštních okolností, které svědčí o specifčnosti stěžovatelovy žádosti. Lze tedy uzavřít, že městský soud při svém uvážení postupoval v mezích vytyčených mu zákonem a upřesněných judikaturou Nejvyššího správního soudu.

[12] Námitka týkající se neurčitosti výroku usnesení je taktéž nedůvodná. Osvobození od soudních poplatků v rozsahu určeném procentní sazbou je zcela v souladu s rozhodovací praxí správních soudů, přičemž jde nepochybně o vhodný způsob vyjádření, v jaké části je žadatel povinen soudní poplatky hradit a v jaké se mu přiznává osvobození. Pomocí jednoduchého výpočtu umožňuje vždy jednoznačně určit výslednou částku, kterou je třeba na soudním poplatku zaplatit namísto částky jinak zákonem stanovené. Dále Nejvyšší správní soud podotýká, že i když výrok napadeného usnesení nekonkretizuje, o které žádosti bylo rozhodováno, z odůvodnění napadeného usnesení je zřejmé, že se jednalo o stěžovatelovu žádost o osvobození od soudních poplatků ze dne 2. 11. 2015.

[13] Stěžovatel ve své kasační stížnosti odkazuje na několik rozhodnutí týkajících se jiných stěžovatelem vedených sporů. Ta ovšem nejsou pro nyní posuzovanou věc relevantní. Rozhodování o osvobození od soudních poplatků je totiž třeba vždy posuzovat s ohledem na konkrétní okolnosti jednotlivých případů a navíc je soudu vždy daná určitá míra uvážení (viz již zmiňovaný rozsudek Nejvyššího správního soudu č. j. 6 As 75/2013 - 18). Předcházející rozhodnutí o osvobození od soudních poplatků tedy nelze bez dalšího aplikovat na nyní posuzovanou věc. Stěžovatel navíc odkazuje i na rozhodnutí, kterými se řeší stěžovatelův spor ve věci samé, a nikoli osvobození od soudních poplatků, a která tedy nemají k právě souzené otázce žádný vztah.

[14] Ostatní stěžovatelovy námitky s podmínkami pro přiznání osvobození od soudních poplatků vůbec nesouvisí (stěžovatel v nich například vytýká městskému soudu, že „za pomoci všelijak modifikovaných smyšlenek šíří nesmysly“, a činnost městského soudu nazývá „korupčním skrytým handlem“), a lze tedy souhrnně konstatovat, že nejsou vůbec způsobilé zpochybnit zákonnost či správnost napadeného usnesení.

pokračování

[15] Ze shora uvedených důvodů Nejvyšší správní soud dospěl k závěru, že kasační stížnost není důvodná, proto ji dle § 110 odst. 1 *in fine* s. ř. s. zamítl.

[16] O náhradě nákladů řízení rozhodl Nejvyšší správní soud v souladu s § 60 odst. 1 s. ř. s. ve spojení s § 120 s. ř. s. Stěžovatel neměl ve věci úspěch, a nemá proto právo na náhradu nákladů řízení. Žalovanému pak v řízení o kasační stížnosti žádné účelně vynaložené náklady nad rámec jeho běžné činnosti nevznikly.

P o u č e n í: Proti tomuto rozsudku **n e j s o u** opravné prostředky přípustné.

V Brně dne 16. března 2016

JUDr. Miluše Došková
předsedkyně senátu